

IZJEMNI POSAMEZNIKI, POVPREČNA DRUŽBA?

| Sonja Šmuc

Slovinci veliko uporabljate besedo inovativnost. Kot bi bili obsedeni,« nas je pred kratkim presenetila mlada Američanka, ki že toliko časa živi in dela v Sloveniji, da že dobro govori slovensko. Toda inovativnost ni govoričenje, inovativnost je aktivnost. Če sklepamo po nizki povprečni dodani vrednosti in pičlem deležu visokotehnološkega izvoza, je naša inovacijska aktivnost na upokojski ravni.

Čigav slab rezultat je to? Managerjev? Seveda, tudi managerji nosijo to odgovornost. Toda grozljiv obseg povprečnosti in podpovprečnosti, v kateri nas ohranjajo tudi delovno-intenzivne panoge, opozarja, da gre za sistemske napake. Resne premike bi lahko povzročilo zblizanje znanosti in gospodarstva, kjer je še vedno nekakšen kitajski zid. Problem ni toliko v kritični masi znanstvenikov – nasprotno, bilo naj bi jih celo veliko – kot v tem, da so porazgubljeni po raznih inštitutih, medtem ko jih v gospodarstvu skoraj ni. Slovenska tehnološka elita ustvarja za trg znanstvenih citatov namesto za prodajni, tržni trg. Nerazumno je, da zaradi zakonskih omejitev Inštitut Jožef Stefan ne sme ustanavljati »spin-off« podjetij za inovacije, ki jih razvijejo njihovi znanstveniki. Na Oxfordu pa takoj, ko so na sledi izuma z veliko tržno vrednostjo, prepovejo znanstvene objave, dokler ni izum patentiran.

Znanstveno delo bi lahko priskrbelo drznejše tehnološke inovacije, ki bi se pretopile v izdelke z višjo dodano vrednostjo. Toda inovacije niso samo tehnične in znanstvene. Dejansko so za podjetja še pomembnejše netehnične inovacije, ki ustvarjajo nove poslovne modele. Študija IBM je denimo razkrila, da so daleč najdonosnejša tista podjetja, ki imajo izviren poslovni model in vanj vlagajo več kot v razvoj

Foto: Maja J. Poročnik

svojih produktov. Bistvo konkurenčnosti namreč ni več kaj, temveč kako. V filmu Armageddon so to zabavno osvetlili v sceni, ko se na vesoljski postaji Mir srečajo Američani, ki se jim je pokvaril raketoplan, z ruskim kozmonavtom. Ta jim je ponudil pomoč in se lotil popraviljanja. Američani so bili skeptični, konec koncev je bila v njihovo raketo vgrajena napredna ameriška tehnologija, ki je ni mogel poznati, a jih je Rus pomiril: »Ameriški deli, ruski deli ... Popolnoma vseeno je. Vsi so narejeni na Tajvanu.«

Čisto posebna vrst inovacij, ki imajo najbolj daljnosežne posledice, pa so družbene inovacije. Te neposredno vplivajo na položaj določene države v svetu in na zadovoljstvo njenih državljanov. Poznamo skandinavski model, dansko prožno varnost, irski pristop do pridobivanja neposrednih tujih naložb, ameriško podjetnost, singapursko zavezanost odličnosti ... Vse to so družbene inovacije. Tudi Slovenija ima svoje posebnosti.

Nekatere delujejo pozitivno in so del moči naroda, marsikatero pa je čas že močno načel. Tudi za te gospodarstvo zahteva, da se jih redefinira, ne pa da ostajajo nedotakljive svete krave. Tudi krave hirajo brez ustrezne oskrbe.

Drugačnost, izvirnost, inovativnost ... To so edine metode, s katerimi lahko Slovenija ohranja družbo blaginje. Ključ do tega je v podjetjih, saj se le tu ustvarja (finančno potrjena) dodana vrednost. Zato Združenje Manager že vrsto let izpostavlja temo inovativnosti, predvsem z razmišljanjem, kaj lahko naredijo managerji, da ustvarijo ozračje ustvarjalnosti in inovativnosti. Na letošnjem Jesenskem srečanju bomo razmišljali tudi širše, podjetniški zorni kot bomo nadgradili še z družbenim pogledom na inovativnost. Iskali bomo vzroke za to, da imamo izjemne posameznike kot družba pa smo – priznali ali ne - povprečni, po marsikateri lestvici konkurenčnosti celo podpovprečni. Tega Slovenci nismo navajeni in prav je, da se tega ne navadimo.

Ddr. Matjaž Mulej bo nedvomno povečal pritisk na odgovornost managerjev za prihodnost Slovenije, ko bo postregel s statistiko, da je več kot 95 odstotkov podjetij mikro, malih ali srednje velikih, a jih kar 90 odstotkov nima želje ali potrebe po rasti. Tako ostaja naloga razvoja in prihodnosti osredotočena na manj kot 15 odstotkov vseh slovenskih podjetij, ki imajo željo in voljo, da razvijajo svojega podjetniškega duha.

To je velika odgovornost za sorazmerno malo podjetij. Toda, mar ni nekaj navdihujočega in častnega v spoznanju, da sodiš v inovativni, podjetniški sloj, ki je motor družbe? Tudi če zato nikoli ne prejmete medalje, je lepo biti na strani prihodnosti. Konec koncev je napredek (skoraj vedno) odvisen od vizionarske manjšine z delovno zavihanimi rokavi. ■